

Стаття надійшла до редакції 1.06.2010

УДК 65

*Меліхов К.В.
м. Харків, Україна*

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Постановка проблеми. У сучасних умовах найважливішим ресурсом, який дає змогу організаціям успішно функціонувати, розвиватися, є інформація. Управління буде ефективним лише за чітко налагодженого інформаційного забезпечення, яке здійснюється в процесі комунікацій. Використання сучасних технологій опрацювання інформації дає змогу керівникам оперативніше реагувати на виникнення управлінських проблем, приймати обґрунтовані рішення щодо їх усунення і контролювати їх виконання.

Аналіз останніх праць та публікацій. Різноманітним аспектам інформаційного забезпечення приділялась увага в багатьох працях вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, темі комунікації в управлінській діяльності присвячено багато сторінок в спільній праці М.Х.Мескона, М.Альберта, Ф.Хедоурі «Основи менеджменту». Питання застосування інформаційних технологій досліджуються в книзі П.Друка «Завдання менеджменту в ХХІ ст...». Значний внесок у загальну теорію та методологію державного управління в умовах інформаційного суспільства стала праця В.Б.Авер'янова «Державне управління в Україні». Складність та багатоаспектність проблем інформаційної політики України досліджують Г.Г.Почепцов та С.А.Чукот в науковій праці «Інформаційна політика». Питанням комунікаційного забезпечення присвячена книга А.Б.Зверінцева «Комунікаційний менеджмент». Окремі питання комунікації в управлінні досліджує І.Ю.Слісаренко в навчальному посібнику «Паблік рилейшнз у системі комунікації та управління». Питанням підтримки прийняття рішень і оцінки ефективності системи управління за допомогою інформаційних технологій присвячено монографію В.А.Шумілкина, В.М.Бабаєва, В.І.Лугового, Л.Л.Товажнянського та ін. «Підвищення ефективності місцевого самоврядування в Харкові».

Мета статті – виявлення шляхів удосконалення інформаційного забезпечення органів державної влади в сучасних умовах публічності та відкритості державного управління.

Виклад матеріалу. Державна управлінська діяльність на сучасному етапі зазнає суттєвих змін як за змістом, так за підвищенням рівня комп'ютерної техніки і технології збирання та обробки управлінської інформації. У сучасних умовах економічного розвитку особливо важливою сферою стало інформаційне забезпечення процесу управління, яке полягає у зборі та переробці інформації, яка необхідна для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Здійснення управлінської діяльності спричиняє функціонування багаточисельних інформаційних зв'язків (чи потоків), що виникають в інформаційних процесах. В загальному вигляді їх можливо розділити на дві групи:

- інформаційні зв'язки в межах облдержадміністрації (внутрішні);
- інформаційні взаємовідносини, що встановлюються поза межами облдержадміністрації з приводу одержання необхідних для її функціонування відомостей(зовнішні).

Закон України «Про інформацію» визначає інформацію державних органів та органів місцевого самоврядування одним із основних об'єктів інформаційних взаємовідносин у суспільстві та державі(ст.21), а обов'язок цих органів інформувати про свою діяльність і прийняті рішення як гарантію права на інформацію (ст.10).

Визначальними функціями інформаційного забезпечення є:

- *інформативна функція* – забезпечує поінформованість суб'єктів органів державної влади відповідно їх завдань, функцій, повноважень, інтересів;
- *організаційна функція* – зумовлює скоординованість дій всіх учасників інформаційних відносин;
- *управлінська функція* – регулювання відносин, що виникають в процесі здійснення повноважень місцевими державними адміністраціями, база для підготовки, прийняття та реалізації управлінських рішень, контролю за їх виконанням тощо;
- *комунікативна функція* – встановлення зв'язків взаємозалежності у здійсненні завдань і функцій, що поєднують інтереси усіх суб'єктів інформаційного процесу.

Інформаційне забезпечення органів державної влади – система концепцій, методів і засобів, що призначені для забезпечення користувачів інформацією. Інформацію тут варто розглядати як деяку сукупність різноманітних повідомлень, відомостей, даних про відповідні предмети, явища, процеси, відносини та ін. Ці відомості, будучи зібраними, систематизованими і перетвореними в придатну для використання форму, відіграють в управлінні важливу роль.

Інформація в управлінських структурах характеризується певними властивостями, до числа яких належать:

- самостійність даних;
- можливість багатократного використання інформації, зберігання її у суб'єкта, який її передає або отримує;
- придатність інформації до обробки, інтеграції і скорочення обсягу;
- допустимість математичного аналізу;
- системність, комунікативність.

Інформацію в управлінських структурах поділяють на офіційну та неофіційну, загальну і галузеву, горизонтальну і вертикальну, за змістом і цільовим призначенням, ступенем доступності, а також на основі співвідношення з часом (інформація про минуле, дійсне і майбутнє). В рамках управлінської діяльності вона може розглядатися з точки зору актуальності, достатності й адекватності для прийняття відповідного управлінського рішення. У випадку розподілу інформації за об'єктами всередині органу управління на перше місце ставиться інформація для керівника чи керівної ланки (або вихідна від них), на друге – для інших посадових осіб.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що державне управління по суті є інформаційним управлінням, де рішення приймаються на основі наявних документально-інформаційних ресурсів. Особливість державного управління в сучасних умовах – це необхідність комплексного застосування сучасних форм і методів інформаційно-документального забезпечення діяльності органів державного управління. Передусім, це застосування новітніх інформаційних технологій для підтримки прийняття рішень з метою забезпечення ефективного функціонування системи.

При цьому виникають проблеми, які пов'язані з:

- адекватністю інформаційного ресурсу влади стану і потребам розвитку суспільства;
- ефективністю використання цього ресурсу державною владою у процесі її функціонування.

Ці питання набувають своєї гостроти у теперішній час і пов'язані з вирішенням проблеми відкритості, гласності або публічності державної влади. Проблема «відкритості влади» є одним із визначальних чинників стану відносин між державою і суспільством, формування механізму взаємодії між ними і впливу громадськості на процес прийняття рішень. Таким чином, вирішення проблеми «відкритості влади» є одним із ключових завдань у напрямку подальшого утвердження в Україні демократичних принципів діяльності держави. Питання відкритості влади неможливо зводити до взаємин між владою і окремим громадянином. Це питання потребує ширшого розгляду - відкритість влади – це бажання влади, а головне вміння

влади поділитися владою. З ким? З об'єктами цієї влади. Тобто є на одному полюсі – суб'єкти влади, а на іншому – об'єкти влади. Таким чином, процес відкритості влади – це співучасть об'єктів у здійсненні влади, яким на деякий час дозволяють стати суб'єктами цієї влади. Питання відкритості влади – це питання ефективності управління та довіри до влади. Без відкритості немає довіри до тих заходів, які проводить влада. Сьогодні державний апарат є певною річчю в собі. Цей апарат, знаходиться над суспільством, вважає себе самодостатнім і це обумовлено історично-об'єктивними причинами. Під державним апаратом сьогодні необхідно було б розуміти певну команду топ-менеджерів, яка наймається суспільством для виконання конкретних функцій. Команда, оскільки її найняли, повинна бути відкритою і прозорою - тоді виникає відсутність відірваності державної машини від суспільства. Тому при відкритості і прозорості влади повинна бути забезпечена функціональна взаємодія і взаємозв'язок з кожним громадянином, з кожною суспільною організацією, із кожним юридичним утворенням, тобто влада повинна почути кожного.

Якими можуть бути шляхи удосконалення інформаційного забезпечення при реалізації політики відкритості влади?

По-перше, необхідність нормативно-правового забезпечення, згідно якого функціонує державний апарат. У сучасному інформаційному законодавстві існує ряд недоліків, а саме: відсутність чіткої ієрархічної єдності законів; велика кількість законів та підзаконних нормативних актів, нові правові акти в сфері суспільних відносин часто концептуально не узгоджені з раніше прийнятими, що призводить до правового хаосу.

По-друге, існування дієвих і конкретних механізмів реалізації прав доступу громадян до інформації про діяльність державної влади. Однією із основних проблем у цій сфері є часткове відтворення у середовищі державних службовців історичних традицій закритості влади, культу секретності, відсутності усвідомлення необхідності налагодження та підтримання конструктивного діалогу з громадськістю.

По-третє, найскладнішою та найсуперечливою залишається проблема питання розуміння відкритості влади не тільки серед державних службовців, так і у суспільства в цілому. Створення найкращого законодавства не дозволить забезпечити відкритості, поки не відбудеться певних змін у масовій свідомості не тільки державних службовців, а взагалі в суспільстві в цілому.

Важливим інструментом забезпечення відкритості влади є засоби масової інформації (ЗМІ), які є посередником між державою та суспільством і здійснюють значний вплив на ефективність комунікації держава-суспільство. Від якості функціонування ЗМІ значним чином залежить реальний рівень відкритості влади. Необхідно наголосити, що забезпечення інформаційної відкритості державної влади є двостороннім процесом. З одного боку, є існування суспільного запиту на отримання об'єктивної та вичерпної інформації про діяльність владних органів, активна позиція громадянського суспільства по відношенню до державної влади. З іншого боку, рівень відкритості визначається реальною діяльністю конкретних органів державної влади.

Нині надання інформації громадянам, згідно діючого законодавства, здійснюється через прес-центри органів державної влади шляхом періодичного оприлюднення прес-релізів, повідомлень про заходи органів державної влади, проведення прес-конференцій та брифінгів, налагодження постійної співпраці із засобами масової інформації тощо. На сьогодні забезпеченням інформаційної діяльності в Харківській облдержадміністрації займається управління преси та інформації. Одним із основних завдань цього управління є робота зі ЗМІ і підготовка інформаційно-аналітичних матеріалів. В майбутньому, на нашу думку, слід чекати створення інформаційно-аналітичних центрів, що будуть націлені на опрацювання та аналіз інформації, прогнозування подальшого розвитку подій.

Для покращення ситуації щодо відкритості органів державної влади доцільно розробити комплексну програму діяльності за напрямками:

1. Удосконалення нормативно-правового забезпечення. Цей напрям має передбачати реалізацію таких дій: уточнення положень законодавства про діяльність органів державної влади у частині визначення інформування громадян про поточну діяльність органу державної влади як важливого завдання; чітке визначення характеру інформації, обов'язкової до оприлюднення, та способів її опублікування з передбаченням відповідного фінансування;

2. Формування у державних службовців стійких внутрішніх переконань щодо їхньої відповідальності за інформування громадськості про діяльність державної влади та набуття ними необхідних знань та навичок. Важливим засобом цього має стати внесення відповідних змін до програм підготовки та перепідготовки державних службовців.

3. Інформування населення про його права щодо доступу до інформації про функціонування органів державної влади, зокрема через залучення до цієї діяльності громадських організацій, а також обґрунтування та роз'яснення причин прийняття урядових рішень;

4. Впровадження сучасних форм забезпечення відкритості влади, таких як громадські слухання, відкриті експертні обговорення тощо;

5. Підвищення правової та політичної культури громадян України;

6. Вживання комплексу конкретних та дієвих заходів щодо підвищення технологічної забезпеченості інформаційної відкритості (створення єдиної системи інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади та органів місцевого самоврядування).

7. Створення ефективних механізмів контролю як державного, так і громадянського, насамперед за допомогою ЗМІ, за забезпеченням відкритості органів державної влади та місцевого самоврядування;

8. Формування суспільного попиту на інформацію про діяльність державної влади, інтересу громадян щодо її отримання.

Висновок. Шляхами удосконалення інформаційного забезпечення є: а) правовий, що стосується уточнення чи доповнення діючого законодавства в сфері інформаційної політики; б) освітянський, щодо створення умов підготовки і перепідготовки управлінських кадрів; в) інформаційно-правовий, що спрямований на забезпечення активної участі суспільства в комунікаційних процесах.

Список літератури: 1. Державне управління в Україні [Навч. посібник. За загю редакцією проф. В.Б.Авер'янова] – К: 1998-432 с. 2. *Зверинцев А.Б.* Коммуникационный менеджмент / Зверинцев А.Б. – СПб:Союз, 1997. -288 с. 3. *Мескон М.Х.* Основы менеджмента: [пер. с англ.] / Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. – М: Дело, 1992-702 с. 4. *Почепцов Г.Г.* Інформаційна політика: [Навч. посібник] / Почепцов Г.Г., Чукут С.А. – К:Знання, 2008-663 с. 5. *Слісаренко І.Ю.* Паблік рилейшнз у системі комунікації та управління: [Навч. посібник] / Слісаренко І.Ю. – К:МАУП, 2001 -104 с. 6. *Шегда А.В.* Менеджмент : [Підручник] / Шегда А.В. – К:Знання, 2004 – 687 с.

К.В.Меліхов

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

У статті аналізуються проблеми інформаційного забезпечення управлінських процесів. Визначаються функції інформаційного забезпечення та ієрархія інформації в управлінських процесах. Розглянута проблема відкритості влади у нерозривному зв'язку з питаннями співучасті суспільства в інформаційних процесах.

К. В. Мелихов

**ПУТИ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ
ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ**

В статье анализируются проблемы информационного обеспечения управленческих процессов. Определяются функции информационного обеспечения и иерархия информации в управленческих процессах. Рассмотрена проблема открытости власти в неразрывной связи с вопросами соучастия общества в информационных процессах.

K. V. Melikhov

**WAYS OF IMPROVEMENT OF THE SUPPLY WITH INFORMATION OF
BODIES OF THE GOVERNMENT**

To article are analyzed problems of a supply with information of administrative processes. Functions of a supply with information and hierarchy of the information in administrative processes are defined. The problem of an openness of authority in indissoluble connection with questions of partnership of a society in information processes is considered.

Стаття надійшла до редакції 5.06.2010

УДК 658.3.07

*Шумакова І. С.
м. Харків, Україна*

**КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА
ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ**

Постанова проблеми. Підприємство являє собою цілісну виробничо-господарську систему, але може бути представлено і у виді її складових елементів або підсистем, що взаємодіють між собою. Так, одні автори як підсистему виділяють технічну, управлінську (адміністративну) та людську (особово-культурну). Інші ж, в управлінні виробництвом виділяють дві частини: управління діяльністю та управління людьми. Управління діяльністю включає в себе планування діяльності, постановку виробничих завдань, створення системи контролю за виробництвом (виконанням завдань), вимірювання вироблюваної роботи. Управління людьми (персоналом) включає забезпечення співпраці між всім трудовим колективом, кадрову політику, навчання (підвищення кваліфікації, стажування), створення мотивації працівників та інші важливі складові частини роботи керівника або менеджера для забезпечення прогресивної та прибуткової діяльності підприємства (виробництва).

У деяких літературних істочниках можна зустріти абсолютно різноманітні варіанти структури виробничої системи підприємства. Проте, практично завжди виділяється саме управління персоналом, як складова частина системи управління. Ця обставина не є випадковою та звертає на себе увагу.

Найважливішою сферою діяльності будь-якого підприємства (організації або